

ИНТИМНОСТ В ГРАЖДАНСКАТА ТЕМА

Анастас Стоянов

За мене гражданската поезия е преди всичко откровение, преди всичко изповед. Ако трябва да кажем цялата истина — онова, което не е изповед и откровение в творчеството на един поет, не може да носи святото название „поеза-това искреност“.

Допускам, че тези мисли могат да бъдат атакувани от много позиции, но време е да започнем да назоваваме нещата с истинските им имена. В този смисъл аз не се боя от никакви реплики и опоненти, стига да няма стремеж към изопачаване на казаното от мен в този разговор.

Винаги ми е правил впечатление опитът механически да се разграничава гражданската от другите теми в творчеството на поета. В това няма нищо лошо, особено като имаме предвид и съществуващата жанрова особеност. Лошото и осъдителното е, че веднъж отделена като тема, гражданската позиция на твореца, към нея често пъти се пристъпя като към тема „особена“, тема „специална“, която може да бъде изградена с други вид изразни средства. Виждате ли, мчат се да утвърждават някои, тази тема е близка до вълненията и тежени-нията на народа, на обществото, на партията, към нея не може да се подхожда интимно, съкровено. И понеже не може да се подхожда интимно и съкровено, изразявайки и свои мисли и чувства, то подхожда се тезисно, гръмогласно, често пъти суховато неубедително.

И когато към тази тема се пристъпя като към нещо чуждо, общо, но не към нещо лично, трупат се безстрастни купища от думи и общи фрази. Но стихове от такъв род ще останат чужди на народа, обществото. Те не ще достигат до сърцата и душите на нашите хора.

И в края на краищата поетът, сам отчуждил се от своята гражданска тема, отчуждава и своя читател от своето произведение. Неговата изповед не ще бъде проповед и обращение към хората. Не е чудно, че често творецът по-късно и сам ще се отчужди от своята творба и няма да я включва в своята книга. Тя ще си остане само на пожълтелите страници на вестника или списанията, където по „волята“ на автора и редактора е намерила място.

Къде е причината за този неуспех? В простата истина: гражданската тема не е докоснала сърцето на твореца, тя не е била негова изповед и откровение. Как тогава ще искаме да стане творбата му изповед и откровение на читателя?

Аз съм съгласен да се обърнем за пример към класиците на българската поезия, още повече, че те ще потвърдят моите мисли: вече един век стихотворението „До моето първо либе“ от Христо Ботев вълнува поколенията български читатели. То е било изповед, откровение и проповед на поета и е станало наша изповед, откровение и проповед.

Това е, което искам да кажа. Като оставим строгото разграничаване на гражданската от останалите теми в творчеството на поета за професорите по литература, това разграничаване за нас да бъде в смисъл: да се пише още по-талантливо, още по-силно, още по-развълнувано, когато си се наел своята поезия да бъде не само твое лично дело, а да стане достойние и да бъде в служба на твоя народ, на цялото общество.

Не бива да се прави никога компромис с майсторството, с вдъхновението. Още повече, че такъв компромис не са правили нито Христо Ботев и А. С. Пушкин, нито Пейо Яворов и А. Блок, нито Н. И. Вапцаров и Вл. Маяковски.